

Чурапчыга күн тахсар!

САНА ОЛОХ

12+

2020 сыл
Атырдьах
ыйын
11 күнэ
оптуорунньук
№ 58 (11713)

Чурапчы улууһун хаһыата • ХАҤЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • @sanaoloh

оптуорунньук атырдьах ыйын 11 • саргы атырдьах ыйын 12 • кыһар атырдьах ыйын 13 • бэтин атырдьах ыйын 14 • субуота атырдьах ыйын 15 • баста-халына атырдьах ыйын 16 • банидьах атырдьах ыйын 17

— НОВОСТИ РЕСПУБЛИКИ —

Михаил Сивцев: «Работа ведется с каждым муниципальным образованием индивидуально»

В рамках ВКС совещания Глава республики Айсен Николаев 5 августа поручил главам муниципальных районов до 20 августа предоставить в Министерство образования и науки Якутии планы организации учебного процесса, обеспечения школ необходимыми техническими средствами для мониторинга здоровья детей и дезинфекции помещений.

Михаил Сивцев, министр образования и науки республики, отметил, что на сегодняшний день идет активная работа с каждым муниципальным образованием.

Потребность в каждом муниципальном образовании разная, сообщает пресс-служба Министерства образования и науки РС(Я).

«На сегодняшний день мы рассматриваем модели организации нового учебного года с учетом особенностей не просто каждого образовательного учреждения, но и класса. Работа ведется с каждым муниципальным образованием индивидуально. Модели предусматривают разные сценарии развития эпидемиологической ситуации с учетом количества детей в каждом классе и, конечно же, санитарных требований Роспотребнадзора. Для обеспечения условий, соответствующих требованиям Роспотребнадзора, в образовательных организациях необходимы обеззараживатели воздуха, дезинфицирующие средства, бесконтактные термометры, средства индивидуальной защиты, также медицинское сопровождение», — подчеркнул министр.

Вместе с тем, на данный момент образовательные организации Якутии готовятся открыть свои двери для обучения в очной традиционной форме с соблюдением рекомендации Роспотребнадзора. Другие форматы рассматриваются для организации учебного процесса в случае усиления мер безопасности в борьбе с распространением коронавирусной инфекции. Ранее также сообщалось, что окончательное решение будет принято в конце августа с учетом ситуации на то время. При благоприятной санитарно-эпидемиологической обстановке на территории Республики Саха (Якутия) работу в традиционном очном формате планируют 736 детских садов, 649 школ, 43 профессиональных образовательных организаций и 5 государственных вузов.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

— НОВОСТИ УЛУСА —

Школьный музей земледелия стал призером Всероссийского конкурса

Музей земледелия имени Е. Д. Макарова Сыланской СОШ имени Г. П. Башарина стал призером Всероссийского конкурса партии «Единая Россия» «Лучший школьный музей/комната/уголок памяти Великой Отечественной войны». Всероссийский конкурс «Лучший школьный музей/комната/уголок памяти Великой Отечественной войны», проведенный в рамках партийного проекта «Историческая память» приурочен к 75-летию Победы. Почти со всех уголков республики

музеи общеобразовательных организаций республики, имеющие в своем составе экспозиции боевой славы и трудового подвига народа в годы Великой Отечественной войны отправили свои заявки на участие в данном конкурсе.

На региональном этапе конкурса из этих заявок были отобраны три первые места в двух номинациях. По итогам отбора экспертной комиссией республики в номинации «Лучший городской школьный музей (комната/уголок) памяти Великой Отечественной войны» места распределились таким образом: I место — школьный музей «Средняя общеобразовательная школа №26» г. Якутск; II место — музей МБОУ «Антоновская СОШ имени Героя Советского Союза Н.Н.Чусовского» Нюрбинского улуса; III место — музей МБОУ «Вилейская СОШ №1 имени Г.И.Чиряева» Вилейского улуса. Также победителями номинации «Лучший сельский школьный музей (комната/уголок) памяти Великой Отечественной войны» были определены: I место — музей МБОУ «Сыланская СОШ им. Г.П. Башарина «Краеведческий музей земледелия им. Е.Д. Макарова» Чурапчинского улуса; II место — историко-краеведческий музей МКОУ «Орто-Нахаринская СОШ» Ленского улуса; III место — историко-этнографический музей Абыйской СОШ им. А.Е. Слепцова Абыйского улуса. На федеральном этапе, который состоялся 30 июля, определились призовые места в номинации «Лучший школьный музей/комната/уголок памяти Великой Отечественной войны».

Так на данном этапе среди Дальневосточного федерального округа в номинации «Городской музей» 2 место (27,6 баллов) заняла Якутия в лице «Школьный музей» «История школы МБОУ СОШ №26» МБОУ «Средняя общеобразовательная школа №26 (с углубленным изучением отдельных предметов)» города Якутска; также в номинации «Сельский музей» 2 место (28 баллов) заняла тоже Якутия в лице нашего краеведческого музея земледелия имени Е. Д. Макарова Сыланской общеобразовательной школы. Награждение состоится в начале учебного года в сентябре.

Чурапчинский улус гордится достижением музея земледелия имени Е.Д. Макарова Сыланской общеобразовательной школы.

Пресс-центр МО «Чурапчинский улус».

Саха ыалын олобун көрдөрөр мурал

бөһүөлэгэ буолла.

Үгэс быһыытынан олохтоохтор бэйэлэрин көрүүлэрин, санааларын этэн, үс уруһуйтан «Саха ыалын олобо» уруһуйу талан ылбытара. «Бу ойууга Саха сиригэр хас биридди дьиз кэргэн сэмэй, ыраас арыыларын кытыла кестөр. Мин көрүүбэр манна өссө биһиги өбүгэлэрбит былыргы алааһынан опорор олохторо ахтылар. Хартыынаба олус сылаас, күнүскүлүү сырдык, туох дабаны кыһалбата суох, хантан дабаны куттал суоһаабат арыы кытыла ойууланан бэриллэ сатаата. Ити барыта аныгылыы ускуустуба призматын нөнүө бэрилиннэ, ол эбэтэр «LETOYAKUTIA» бэстибээл аныгылыы ускуустуба сүрүн тутулунан буолар. Инникитин дабаны нэһилиэк хас биридди олохтообо, улууспут дьоно-сэргэтэ бу уруһуйга бэйэлэрин сорболорун, бэйэлэригэр чугас эйгэлэрин булан көрүөхтэрэ диэн улаханник эрэнэбин». — диэн кылаабынай архитектор Татьяна Афанасьевна Игнатьева интэриниэт ситимигэр суруйбутун аабыт.

Мурал Холтобо нэһилиэгэр Лазарев аатынан уулусса 9 А нүмүрдээх, үс этээстээх элбэх кыбартыыраалаах дьиз собурууну истиэнэтигэр толору түһэрилиннэ. Бэлиэтээн эттэххэ, муралы Чурапчыбыт улууттан төрүттээх эдэр, талааннаах худуоһунньуктар Айаана Иванова уонна Василий Божедонов уруһуйдаатылар. Татьяна Игнатьева бэйэтэ этэрини: «Васялаах Айаана олус чөлүккитэ суох, ыарахан үлэни толордулар. Хас эмэ чааһы быһа манипулятор үрдэтигэр туран, үс этээстээх дьиз истиэнэтин бүтүннүү уруһуйдуур, сотору-сотору

уруһуй оригинал барыйаанын кытары тэнниир, кырааскалар убатыы, оноруу — бу барыта бэтэрэнэн сытар дьыала буолбатах. Инньэ гынан үлэлэспит дьоммутугар улаханник махтанабыт».

«2022 сылга бу элбэх кыбартыыраалаах дьиз, «Формирование комфортной среды» бырагыраама үлэтинэн толору хааччыллыаба, эбии оҕо сонньуур быһаааакката, опорон сынньанар сирдэр, массивиналар турар миэстэлэрэ, тротуар оноһуллан, силигин ситиз дии саныыбын. Дьаһалтам кэлэтибин аатыттан улууспут дьаһалтатын кылаабынай архитекторыгар Татьяна Игнатьевага ей-санаа уган, үлэ түмүктэниэр диэри арыаллаан контуруоллаабытыгар, Кыыдаанаба уруһуй эскиинин, субэтин-аматын иһин, худуоһунньуктар Василий Божедоновка, Айаана Ивановага сындылбанаах үлэлэрин иһин, манипуляторга олус табыгастаахтык үлэлэспит Иннокентий Архиповка уонна бири дойдулаахтарым аныгы ускуустуба диэн тугун таба өйдөөн, өйбүд буолбуттарыгар бука барыгытыгар диригиник махтанабын», — диэн Холтобо нэһилиэгин баһылыга Борис Петрович Архипов санаатын үллэстэр.

Онон улууспут үрдүнэн уопсайа үс мурал уруһуйданна, ааспыт нэдиэлэбэ Ньидьили түөлбөбү турар икки этээстээх «Березка» уһуйаанна хатын маска уу кута турар кыыс уруһуйа (ааптардар Е. Егорова уонна А. Слепцова) эмиз Чурапчыбыт нэһилиэгин киэргэллэ.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

2019 сыллаахха Чурапчы улууһугар өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн тыа сириг ортолоругар аан бастагынан «Аттаах кыыс» уобараһын мурал ойуута «LETO YAKUTIA» аныгы култуура бэстибээлин чэрчитинэн Чурапчы нэһилиэгин килбэйэр киинигэр оноһуллубута. Ааптарынан оччолорго көннөрү худуоһунньуктан биллибит, билигин «LETO» кэмпитизнсийэ киинин арт-директорунэн таһаарылаахтык үлэлиир чурапчылар бири дойдулаахтара Кыыдаана Игнатьева буолар. Онтон быйылгы сылга эдэр баһылык Борис Архипов өйбүлүнэн бу бэстибээл сүрүн кыттааччытынан Дириг

— УСТУРУЙА ЧАХЧЫЛАРА —

ҮЧҮГЭЙ СУОЛ—ҮҮНҮҮ-САЙДЫЫ ТӨРДӨ

„Саһа олох“ хаһыалпыт от ыйын 31 күнүнээби нүөмэригэр Саха Өрөспүүбүлүкэтин суол хаһаайыстыбатын Бочуоттаах үлэһитэ Федор Чичигинаров „Суол—олох хорук тымыра“ диэн историческай чахчыларга олобуран, улууспут сайдыытыгар улахан суолталаах Охотскай тракт, Халыма суолларын тутуулары хайдах сабаламмыттарын, тутуллубуттары туһунан ыстатыйаларатаһаарыллыбыта. Биһиги улууска федеральнай суолталаах Бэстээх—Чурапчы суолун тутуу туһунан 1980—1985 сылларга Оройуоннаабы Сэбиэт исполкомун бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбит Михаил Пермьяков ыстатыйатын бэчэттиибит.

кыһалҕаны умнан туран үнсэргэзбэккэ эрэ кэлэ-бара, айаныы сылдыһыттары билигин кыырыктыһыт баттахтаах ара келүөнэ суолпардарбыт, механизатордарбыт өйдөрүгэр-санааларыгар умнуллубаттык, дириҥник инэн сырыттаҕа буолуо диэн биһир бэйэм саныыбын. Кырдыга да айаны-сырыны кыайар-хотор хорсуннар, эр санаалаахтар сылдыар суоллара-иистэрэ абээт!

Сайынны суол-иис мөлөбүттэн, өрүскэ кыһынны сылдыһыны аһыллан биэрбэттэн оройуон үгүс күчүмэбэйдэри, ыарахаттары көрсөрө, үлэ-хамнас атахтанара. Биһир түгэни олох умнубалпын. 1978 сыл сайына олус ардахтаах этэ. Атырдых ыйын ортото аллараанан сылдыһыны сабыллыбыта. Туох даҕаны тизхиныкэ айаннаабат буолбута. Киин оройуоннаабы дизельнэй станциябыт уматыга бүтэн, 2—3 эрэ хонор салпаас хаалбыта. Станция тохтуур, оройуон электростанциятын быстар куттала үөскээбитэ. Онуоха бырабыыталыстыба „суһал кытаанах дыһалынан (хамаандатынан диир ордук табыгастааҕа дуу?)“ авиатордар Ан-2 самолетунан биһир күн 39 рейси онорбуттара. Бизистии буочука, эбэтэр биһирдии тонна солярканы тизимит антошканы тэмгидигэн курдук тэлээрэн кэлэн, быыстала суох аэропорту кураанах күөх кырыстаах өттүгэр түс да түс буолбуттара. Оройуон онон тыһын ылбыта, үлэ-хамнас тохтообото. Дьэ, итинник айан суола сабыллар түгэнигэр эмиэ баар буолар этэ.

Оройуонна бастаы таас тутуулар оһууулары олус ыараханлык барбыттары. Тутуу матырыйаала кыһынны үс ыйга—тохсунньуга, олунньуга, кулун тутарга эрэ таһыллара. Котельнайдарга сүрүн оттукут таас чох Кагаласс разрезьтан эмиэ итинник, суол турдабына эрэ тизлээрэ. Онон кыһынны тыһынны ыйдарга үгүстүк быста сыһа-сыһа салбанар буоларбыт. Аллараа Бэстээхтэн Чурапчыга тутуллан испит таас кутуу суол арбаа Чаачыгытга кэлэн баран, 70-с сыллар бүтүүлэригэр тохтоуллан хаалбыта, ханнык да үлэ ыһыллыбат буолбута.

1980 сыл сэттинны 5 күнүгэр миһигин партия Чурапчытаабы райкомун иккис секретарынан үлэлии олордохпуна, оройуоннаабы Сэбиэт

исполкомун бэрэссэдээтэлинэн быһбардаабыттары. Үлэм хайысхата тосту уларыта түспүтэ. Политическай-иитэр үлэнэн ааспыт өттүгэр дьарыктаммыт эбит буоллахпына, биһир үгүс күн хаһаайыстыбаннык буолан хаалбытым. Бу миэхэ, биллэн турар, үгүс ыарахаттары үөскээпитэ.

Ити сыл ахсынны иккис аһаарыгар Саха АССР Верховнай Сэбиэтин сессиятыгар ынырыллан, Дьоккуускай куоранка кирибиппит. Партия райкомун бастаы сэирэтээрэ И. П. Листикова кытары сүбэлэһэн баран, чопчу суол тутуутун болпуруоһугар, очотосбу

Бырабыыталыстыба бэрэссэдээтэлигэр С. Н. Маркинна сылдыарга быһаарыммыппыт. Сессия бүтүтүн кэннэ нөһүө күнүгэр С. Н. Маркин биһигини кэтэһиннэриитэ суох приемнаабыта. Илья Павлович биһикки Аллараа Бэстээх суолун тутуу тохтообутун, оройуон күннээби опубор-дьаһаар, үлэ-хамнас инники сайдыытыгар ыарахаттары үөскэтэрин этэн туран, арбаа Чаачыгыттан Чурапчыга диэри кутуу таас суол тутуутун 1981 сыл былааныгар киллэрэн сабалыырга көрдөспүлүт. Сергей Николаевич бу суол тутуута Магаданна тийэр стратегическай суолталаабын ыраабы дириҥник өтө көрөр буолан, кэпсэтии судургутук чэпчэкитик бардыта.

Кини сылга 19—20 километры тутан, суолу Чурапчыга түөрт сылынан тиздэр, бүтэрэр наадалаабын эппитэ уонна суол-иис, транспорт отделын начальнигар Б. А. Буровка болпуруоһу бэлэмнээн тохсунньу ыйга президиумна киллэрэригэр соруудахтаабыта. Миэхэ „Якутавтодор“ управлениетыгар сылдьан начальник Э. А. Краснову кытта билсэрбэр, болпуруоһу чускайдаһарбар сүбэлээбитэ. Илья Павлович биһиги туруорсуубут сабыллыах курдук буолан, С. Н. Маркинна махтанан-баһыыбалаан, эгди буолан тахсыбыппыт.

Мин „Якутавтодор“ управлениетын начальнигар Э. А. Краснова сылдыһытым. Эдуард Александрович бу иннинэ Нерюнгрига горисполком бэрэссэдээтэлин солбуйааччынан үлэлээбит, хаһаайыстыбаннай үлэбэ улахан уопуттаах. Сүрдээх аламабай, чэпчэки майгылаах салайааччы эбит этэ, Нерюнгри—Чурапчы шептэһиитигэр сибээстээн

кэпсэтиибит түргэнник оннун булбута. Кини суолу тутарга сөбүлэспитэ, ол эрэри сылга 19—20 км буолбакка, 11-дии километры тутарга тэрилтэтин кыаҕа тийэрин уонна сорох тизхиныкэлэрэ Таатта оройуонугар суол оһууугар бырабыллан, күүстэрэ хайытыллыбытын, ону тохтотон туох баар техникескай кыамтаны Чурапчы суолун тутуутугар түмүгэ миһигин өйөбүл буоларбар эппитэ.

Тохсунньу 15 күнүнээби 1981 с. Саха АССР бырабыыталыстыбатын Президиумун мунньабыр болпуруоспут көрүлүр буолан ынырыллыбытым. Дьэ онон арбаа Чаачыгыттан Чурапчыга диэри суолу тутуу үлэтэ хайдах сабаламмытын, итэбэтиллээх буоллун диэн, Саха национальнай архыыбыгар харалла сытар докумуону хайдах баарынан, күндү ааҕааччыларга, дойдум дьонугар тиздэбин.

БОРОТОКУОЛ № 2 Саха АССР Министирдэрин Сэбиэтин Президиумун мунньабы

Тохсунньу 15 күнэ, 1981 сыл. Бэрэссэдээтэллээчи Т. Маркин С. Н. Ынырылаахтар: Алексеевская райисполком бөлбуйар бэрэссэдээтэлэ т. Турнин А. Е., Чурапчы райисполкомун бэрэссэдээтэлэ т. Пермьяков М. Е., транспортнай управление начальнига т. Зинштейн М. И., Госкомнефтепродукттан т. Гомзяков В. А., Госплантан т. Буров Б. А., Соаминтан т. Сочнев Г. И.

Ынырылаахтартан тыл этилэр т. М. Е. Пермьяков. Кыргас ырытыһы кэнниттэн Министирдэр Сэбиэттэрэ тохсунньу ый 15 күнүгэр 1981 с. „Х1“ пятитеткаҕа Аллараа Бэстээх—Чурапчы—Ытык-Күөл—Харбалаах автомобильнай суолун тутуутун түргэтээр дыһаппар тустарынан 14 №-дээх уураабы ким да утарсыта суох ыһыннылар.

Уураахха Төнүлү—Чурапчы икки ардыларынаабы автомобильнай суол тутуута бытааннык ыһыллара, 1977-1980 сс. баара эрэ 10,9 мелуууен туһаныллан 24 км суол тутуллубута, бу бытаары Алексеевская (Таатта) уонна Чурапчы оройуоннарын норуотун хаһаайыстыбатын сайдыытын атахтыра ыйыллыбыта. „Якутавтодор“ управление „Якутзолото“ холбоһук, Дьоккуускайдаабы транспортнай

Салгыты 3-с стр. көр.

Улуу Араасыйа Эбэ хотун былыр-былыргыттан суола-иһэ мөлөбүнэн аагыран аҕай кэллэбэ. Эгэ тыһыс айылҕалаах, муус-хаар дойдулаах устата-туората биллибэт кизэн нэлэмэн сирдээх-уоттаах Сахабыт сирэ барахсан онтон ордор туруга суоҕа. Онносор билигин үгүс үтүмэн үлэ-хамнас ыһылларын үрдүнэн асфальт, таас, гравий кутуу суоллары этэн туран айылҕа араас кубулуатын аахсыбакка сылдыарбыт, кэлэрбит-барарбыт суол алдыаныытыгар оһуһуллубутунаабыр элбэби эрэйэр курдук саныыбын.

Обордэхпиттэн биһир номох буолбут сэлэн олох өйбүттэн санаабыттан арахсыбат. Уус Алдан оройуонун олохтооһо, гражданскай сэрии актыыбынай кыттылааҕа, аатырбыт кыһыл бартыһаан Г. В. Егоров ааспыт үйэ отутус сылларын ортотугар Москва куоракка тийэн, Бүтүн Сойуустаабы ыстаарыста М. И. Калинин приемугар сылдыар дьопломмут. Онон кини Михаил Иванович үлэлиир кабинетыгар кириэт бастаы санаҕа: „Мэхээлэ, дорообо! Тандинская дорога бырыы да бадаран, кыһыннаах бысах потерян...“ диэн суол-иис куһаҕаныттан саллан сабалаабыта диэн буолар. Ону, биллэн турар, Бартыһаан Хабырылла бука улахан кыһалбаттан ыктаран эттэбэ буолуо дии саныыбын.

Очотосбу Чурапчы суола—иһэ ол Уус Алдан Тандатын суолуттан-иһиттэн туобунан да ордуга суоҕа биллэр. Киин куоралпытын Дьоккуускайы кытары ситимниир, аспытын-танаспытын тизээр, оттукутун-уматыннытын, туттар-танар матырыйаалбытын таһар Аллараа Бэстээххэ тиздэр хорук аартыкпыт 80-с сыллар сабаланыларыгар диэри хара буорунан тибиллэн сыппыта. Сааскы-күһүнүгү сииргээннэргэ эбэтэр сайынны уһун ардахтарга ким да, туох да кыайан сылдыбат бырыы-бадаран суолугар-иһигэр кубулуйара. Иннэ гынан Чаачыгыттан Мугудайга диэри үрдүк сиһи быһа түһэн, Чыччан уонна Тэкээри сайылык үрүйэлэрин төрдүн нэһилэ туораан, Кураанах Куодугу сыһытын уутун-хаарын, бадаранын ортотунан очотосбу суолпардар уостарыттан түспүт Хаар Балабан үрүйэтин, Чыбын Чааы ыһылланын бадараннарын, алпатын-дыппатын батылла-батылла талаһа, муоста сыһа оносто-оносто тобута кэстэрэн, ардыгар сосуһа-сосуһа сыра-хара бөбөнөн айаннаан, тизхиныкэ, сеп-сэбиргэл бөбөтө алдыанан-кээһэнэн, сиргэ-уокка утуйар-утуйбат икки ардынан, хонукка сайынын кумаар, үөн-көйүүр ортотугар хонон-өрөөн, өйүө ас баранан, онтон кыһынны тонон-хатан, ачыктыан сыра-сылба быстан, дойдуларын Чурапчыны буллахтарына үөрэллэрэ-көтөллөрө.

Онтон кыратык сынньаммыта буолан бараннар эмиэ били мөлөх оһууулаах суолларынан оройуонмут, үлэлиир тэрилтэбит, колхуоспут-колхуоспут, дьоммут-сэргэбит туһа диэн туох да ыарахаттары, эрэйи-

Чурапчы - Аллараа Бэстээх айанныыр суолун аһыллыта.

— УСТУОРУЙА ЧАХЧЫЛАРА —

Салгыыта. Иннин 2-с стр. көр.

управление сапаталара тариллибит былааннаах үлэни толорботторо, производственной базаны бөдөрөөлөттөрө, үлэ тэрээһинигэр үгүс бытаарыылары таһаараллара сэмэлэммитэ. Алексеевский уонна Чурапчы оройуоннаабы Советтарын исполкомнара туһааннаабынан 105 тыһ. уонна 52,4 тыһ. солкуобайдаах үлэни ситэ толорботторо бэлэстэммитэ.

Аллараа Бэстээх-Чурапчы-Ытык-Куел-Харбалаах автомобильнай суола улахан социальнай-экономическай суопталаабын бэлэстээн туран, Совмин Президиума чолчу манньк үлэлэри толорорго соруудахтаабыта.

— "Якутавтодор" управлениета (т. Краснов) Төҥүлү-Чурапчы автомобильнай суолун 1984 сыллаахха бүтэрэргэр сылларын манньк былаан тиздиллибитэ; 1981 с. — 15 км, 1982 с. — 20 км, 1983 с. — 22 км, 1984 с. — 23 км, барыта 80 км. Манна барыта 25.300 тыһ. солкуобай суммалаах үлэ ытыллыахтаабыта. Чурапчы — Мындабаайы суолун капиталнай ремонттар 1950 тыһ. солкуобайдаах үлэ толоруллуохтаабыта. Чурапчыга суолу тутар — ремонтнуур пууну уонна 50 пассажирга аналлаах автостанцияны тутуу XI пятилетка иһинэн бүтэриллиэхтээбэ.

— "Якутзолото" холбоһуга (т. Десяткин) 1981-1983 сс. "Якутавтодорга" суол техникатын уонна автотранспорты, онно сөптөөх уматыгы бизрээргэр соруудахтаабыта.

— Дьокуускайдааы транспортнай (т. Зинштейн) 1981-1985 сс. 360 тыһ. тонна гравийы, 300 тыһ. тонна атын ууту матырыйаалын, буор үлэтинэн арыта 2085 тыһ. тонна тизээр-таһар лэни толорорго эбэһинэстэммитэ.

— Алексеевский (т. Турнин), Чурапчы (т. Пермяков) оройуоннаабы Советтарын суол тутуутугар бары кыаллар көмөнү онороллоругар, бу уураах туолуутун кыһаанах контуруолта ыппалларыгар эбэһинэс сүктэриллибитэ.

Бу уураах Төҥүлү-Чурапчы суолун тутуутугар быһаарар историческай суопталаммыта. Чурапчы оройуона салгыы сайдытыгар биир тутак болпуруоһу — гравийнай суолу тутууну быһаарбыта.

Үлэ күүскэ 1981 сылтан

сабаламмыта. Сүрүн үлэни толорсоччунан Аллараа Бэстээхтээри 2 №-дээх суолу тутар учаастак (ДСУ — 2) буолбута. Учаастак салайааччылары үтүөкэн, кизг судургу майгылаах, эппиттэрин, эрэнэрбиттэрин толоругас Николай Николаевич Смирнову, Николай Емельянович Рычиловы кытта баркэ тапсан, өйдөһөн — өйдөһөн үлэлээбиппит. Суолу тутар хамыһыйа бэрэссэдээтэлинэн райсовет исполкомун бэрэссэдээтэлэ анаанара. Онон хардарыта кэли-барыы элбээбитэ. Райсоветтан райплан бэрэссэдээтэлэ Петр Гаврильевич Кириллин көмөлөһөрө, сорох сылларга кэпсэтиилэргэ киини ытыарым. Онон сыл айыы Э. А. Краснов эппитин курдук сылга лоп курдук 11-дии километр суолу онорон туттаран иһэллэрэ. Онтон ордугу онороллоругар суол тутуучуларыгар кыахтара, техникалара, бабарбыттарын да иһин тийбэт этэ. Мин 1985 с. санатыгар Дьокуускайга партиянай үлэбэ бигэртэтиллэн киирэрбэр суоп саамай ыарахан сирдэри ааһан Мугудай үрээбэр Солобушка киирбитэ, салгыы тутуллан Чурапчыга тийэр кыабын ылбыта.

Аллараа Бэстээх — Чурапчы кутуу таас суола Чурапчыга 1988 сыл санатыгар кэлбитэ. Суоп тутуллубутунан сибээстээн Чурапчыга автовокзал, заправочная станция, ДРСУ-га таас гараж, 12 квартиралаах олорор дьиэ тутуллан үлэбэ киллэриллибиттэрэ. Онон оройуон биир сүрүн кыһалбата быһаарыллыбыта.

Чурапчы — Мындабаайы суола Амма өрүһүнэн аһыыр ас, уматык,

комбикорма тизлэн кэлэн, саас айыы Мындабаайыга сүөкэнэр буолан оройуон дьылбатыгар тизээр-таһар үлэбэ эмиз ураты дин суопталаабыта. Бу суолу тутуунан, көрүүнэн-истиинэн Чурапчытаабы суолу тутар-өрөмүөннүүр учаастак (ДРСУ) дьарыктанара. Мин Чурапчыга үлэлиир сылларбар ДРСУ начальнигынан Евграфов Валерий Николаевич үлэпээбитэ. Бэрт кыһамнылаах, истигэн, толоругас салайааччы этэ. Тэрилтэтин кыаба кырата, техника тийбэтэ, үл-ас кэмчитэ атахтыра. Манна сүрүн үлэнэн, Хондуттан тахсар сиһи быһа түһэр суолу онорууга элбэх сана капиталнай үлэ-хамнас ытыллыбыта.

Чурапчы — Чакыр, Хатылы — Мырыла, Чурапчы — Арыылаах ис суолларын көрүүтэ-харайыта оройуон совхозтарыгар сүктэриллэрэ. Манна үчүгэй сабалааһыны Эрилик Эристин колхоз бэрэссэдээтэлэ Филиппов Роман Афанасьевич өсө 1970 сыллар сабаланыларыгар онорбута. 1969 сыллаахха Москвага колхозтаахтар Бүтүн Союзтаабы III — съезтиргэр делегатынан бара сылдьан тыа хаһаайыстыбатын министирэ Флорентьев Л. Я. приемна сылдьан, хас даҕаны колхозугар наадалаах техниканы, ол иһигэр биир Т-100 бульдозеры ылбыта. Бульдозерыгар эбии кэлин биир бэйэтэ хаамар скреперы, грейдеры булан Д. П. Лазаревка бизрэн, колхозка бэйэтэ суоп онорор звенону тэрийбитэ. Онон Эриликтер ис суолларын онорбуттарын таһынан Диринтэн Хайахсытынан

— Бүтэйдээбинэн кыһыннары, сайыннары Аллараа Бэстээххэ дээрэ быһа сылдьар суолу онорбуттара.

"Чурапчы" совхозка ис суолу онорууга оройуон хас да төгүллээх чемпион тракториһа, кийиттэн эрэ таһыччы сүрэхтээх, кыһамнылаах, үтүөкэннээх үлэһит Макаров Семен Николаевич элбэх сыратын-харатын бизрбитэ, көлөһүнүн тохлута. "Сэмэн суолун оноро барбыт" — дин буоллабына, ол аата нэһиликтэргэ сырыы-айан аартыга арылларыгар толору араппээх буоларбыт.

Субуруускай аатынан совхоз сапатата Хатылы — Мырыла суолун онорууга, көрүүгэ-харайыга элбэх үлэни ытыара. Онон Мырылаба дээрэ Туолуманан сылдыһыны кыһыннары-сайыннары тохтообото. Ол бэйэтэ билигин сабыллар, ким да онорбот, көрбөт-истибэт буолан мырылапар Мындабаайынан, Чөркөөбүнэн айааннаан бэрт эрэйи, кыһалбаны көрсөллөрүн истэбин.

Улууспутугар суолга кутар тутуу матырыйаала — таас, кумах суоба улахан мэхэйдэри үөскэтэрэ. Таатта үрээбин сүннүүгэр бабар гравий бара буолаарай дин Дьокуускайдааы геологическай управлениены кытта кэпсэтэн 1983 с. (эбэтэр 1984 сылга эбитэ дуу, чуолкайын умнубуллу). Абыһах кийилээх чинчийэр этэрэти таһааран үлэлэтэ сылдыһыныт даҕаны туох да көстүбэтэбэ. Арай Бабаба үрээбэр кумах саппааһа уонна Д. П. Лазаревтыын Туолума үрэх төрдүгэр биир туора үрэххэ гравий баарын чуолкайдаабылпыт.

Онон дойдубар Чурапчыга биир сүрүн кыһалба — Аллараа Бэстээх — Чурапчы суола тутуллуутугар кыттыгастаахпыттан, билигин дойдум дьоно туох да кыһалбата суох, үөрэ-көтө кэлэ-бара айаннылларыттан үөрэбин эрэ.

Михаил Ефимович ПЕРМЯКОВ, педагогическай, советскай-партиянай үлэ ветерана, Чурапчы улуунун бочуоттаах граждана, И.П.Листиков аатынан бириэмийэ лауреата, СӨ тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ.

Матырыйаалы бэлэмнээтэ
Алексей СЛЕПЦОВ.

— УРБААН ЭЙГЭТЭ —

БУРДУК АС АРААҤЫН АСТЫЫР

олухтообо Алена Эдуардовна Крылова буолар. Кинини көрсөн, бу хайысханан хаһаанньыттан дьарыктанарын, билинги үлэтин-хамнаһын билсээри олорор дьэстин аттыгар баар павильонугар тийибитим, орубуна үлэтин үгэс эбит. Тизэстэтин мэхийтэрэн бэлэмнэн, бэрэскилэрин суулуу сылдьара. Бэрт улгумнук үөрэ-көтө кэпсэтэ.

— 2015 сыллаахха идэ ыларга соруктанан, улуус киинигэр "Арчы" үөрэтэр киингэ үөрэнэн, төрөөбүт дойдугар Болтонобо "Марина" кафеда поварынан үлэлээбитим. 2017 сыллаах күһүн туһунан үлэлииргэ сананан урбаанныт быһыытынан регистрацияламмытым. Баастаан дьэбэр үлэлээбитим. Кыарабас буолан, астыырбар анаан, Дьокуускайтан павильон атыыласпытим. Ону өрүһүнэн суол аһылларын кытары тизитэрэн абылбытым. "Арчыны" кытары дуогабардаһан. Кинилэр нэҥүө баастаан туттарбар анаан оборудование атыыласпытим. Духовка-ыскаап, холодильник, автомат тизэстэ мэхийэр, стеллажтар, тимиэр остуол, о. д. а. Сыыйа-бааһа оборудованиебын ханатан испитим. Павильонум конвенторынан сылытыллар. Улуустаабы урбаанныттары өйүүр

пуонданы (салайааччы С. Е. Атласова) кытары сибээстэһэбин, өйүүллэр.

Бурдук ас арааһын — бэрэски, баахыла, курник, кэмбизер, беляш, о. д. а. астыыбын. Бородууксуйабын "Сардаана", "Далбар", "Эгэлгэ", "Арчы" маҕаһыннарга атыылатабын. Хамаатык ылаптар. Автобуһум араспысаанна быһыытынан күн айыы сүүрэр эрдэбин, күннэтэ ытыарым. Билигин күн өрүү-өрүү араас тизхиныкани кэпсэтэн киллэртэрэбин. Убайым Володя таһар этэ даҕаны билигин окко сылдьар. Онон аймахпыт

Илья Слепцову кытары кэпсэтэн, тастара сылдыабын. Киниэхэ махталым улахан.

Инникитин улуус киинигэр көһөн киирэн, кизг дьэбэ үлэлээн производствобын кэнэтэр былааннаахпын.

Билинги уустук, ырыынак сыһыаннаһыларын кэмизэр бэйэтин суолун таба тайаммыт асчыт Алена Эдуардовнаба баба санаата туоларыгар, аһа-үөлэ дэлэйэ турарыгар баҕарабын.

Алексей СЛЕПЦОВ.

ЧУРАПЧЫ - УСПУОРТ ТУОНАТА

Чурапчы улуунун успуорка салаатын "Сага олох" хаһыакка тахсар анал сыһыарыыта

ТУСТУУБУТ БЭЛИЭ ТҮГЭНЭ: ВЯЧЕСЛАВ КАРПОВ ССРС-КА ЧӨМПҮЙҮӨННЭЭБИТЭ 55 СЫЛА

Устуоруйаны ылан көрдөхкө, көңүл тустууга уолаттарга (1946-1947 сс. төрөөбүттүргө) ССРС биридинилээн уонна хамаанданан бастыыр иһин күрэхтэһиитигэр сахалартан бастакынан Вячеслав Карпов чөмпүйүөннээн турар. Ити кыйайы бу күнүргө лоп курдук, орубуна 55 сылын туолла!

1965 сыллаахха от ыйыгар Махачкала куоракка, "Динамо" стадионна Чурапчытаагы Ыспартыбынай интэрнээт-оскуола иитиллээччигэ Вячеслав Карпов 52 миилэбэ пьедестал үрдүкү үктэтигэр тахсан. Саха сирин успуорка устуоруйатыгар дыһун кыйыыны абылбыта.

Саха тустуутун ол өрөгөйдөөх түгэнин түһүлүс Вячеслав Павлович Карпов "Ат өрөгөтүнэн, уорбатынан олох" дигэн сөһөн-кинигэтигэр субу курдук сүрүбүтэ.

— Минүчүгэйдик баайыллыбыт курдук тустар баһам дигэн сүрдээх, формабар, сахалыы малтэччэ эттэххэ, күөгөйөр күммэр, дыһптыыр дыһптар сылдыбын. Арасыйыттан тириэньэринэн Александр Петрович Тихокин барсыбыта, кини көбүрөөзү батыһыннаран кириэригэр туугу эрэ быһаарар да, интэ-тонон ейдүү сатаабыллы, санабар Бөтүрүөбүс намыһын, холку субэлиир тылларын истэр курдуктун. Бэлэмим олус үчүгэй буолан, маннайгы эргирдэргэ холкутук кыйыталаан бараммын, финалга Стрельцов дигэн Украинаттан сылдыар уоллун түһүннүм. Көбүрөөзү халаачыктыы эргитиһи, хардары-таары бырааһы дигэн кытаанаһа манна буолла, хардары-таары уонтан тахсалыы очукуону ылыбыт, мин баалынан чорбойон чөмпүйүөннэстим. Илһибин көтөбөппөрүн кытта тириэньэрибит, бөдөн баһады нууһа киһитэ үөрэн-көтөн, сүүрэн адыһастаан иһэрэ харахлар субу баар.

ССРС уолаттарга чөмпүйүөнүнэн сахалартан аан бастаан буоллум дигэн бөстөөн утаа улахан үөрүү суоҕа, былырыыктыы андаарбын толордум ээ дигэн саныырым уонна дыһбэр, ийбэр тийэ охсубут киһи дигэн баһалаабым.

Махачкала куоракка ССРС уолаттарын тустууга чөмпүйүөннэтигэр кыттыбыт Вячеслав Карпов.

Сергей Лыткин, Роман Неустроев, Петр Макаров дойдуларыгар эргиллэн кэлэн — "Эдэр коммунист" хаһыакка ыалдьыттаабыттар. Кэрэспэдьиэн ыйытыгыгар хоруйдаабыттар.

Оно В.Карпов: "Махачкала көбүрөөзү алта киһини кытта түһүннүм. Олортон үс көрсүһүүбэр ыраас кыйыыны ситистим. Икки уолу очукуонан хотон баран, Батал Гаджиев дигэн Дагестан уолугар биир очукуонан сабырыттардым. Көрсүһүүбүт ахсаана 13:12 этэ (Гаджиев атыттарга хотторон, түмүккэ баһис мизстэлэммитэ — П.П.). Баһаары холлолуппунан наһаа астыммытым. Кини Союуска "Спартак" успастыба эдэр тустууктарын чөмпүйүөнэ. Ахсаан 7:0 мин туһаар буолла. Мин ыйааһым уон ахсыа этибит. Союуска чөмпүйүөнү иипит тириэньэрдэргэ үлэлэрин сыаналыыр сибидиэтэлиститибэ биэрэллэр эбит. Биһиги тириэньэрибитигэр Д.П. Коркинна оннук сибидиэтэлиститибэни биэрдиһэр. Быйыл Чурапчы орто оскуолатын бүтэрбитим", — дигэн кэпсээбитин, очмотоо "Кыым" хаһыаттан ылан билиһиннэрдим.

Бу күрэхтэһиигэ ССРС көңүл тустууга сүүмэрдэммит хамаандатын сурун тириэньэрэ Александр Дякин сылдьан, түһүлгэ кыйыылаахтарын барыларын Сэбизскэй Союус олимпийскэй хамаандатыгар хандыдааттарынан кирибиттарын түһүлгэ биллэрбит. Онон Вячеслав Карпов дойдун олимпийскэй хамаандатыгар хандыдаатынан ытыллыбыт.

Вячеслав Карпов ситиспит үрдүк көрдөрүүтэ эдэр ыччаты көбүлээн, саха тустууктарын дыһун кыйыыга сирдээбитэ дигэн этиэх кэриннээхпит. Билигин 74 сааһыгар сылдыар ССРС успуордун маастарын, көңүл тустууга ССРС тыатын сирин ыспарсымыаннарын чөмпүйүөнүн, РСФСР чөмпүйүөннэтин кыйыылаабын, СР физическэй культуурага уонна успуорка үтүөлээх

үлэһитин, Д.П. Коркин аатынан судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреатын, Чурапчы улуунун бочуоттаах гражданын Вячеслав Павлович Карпову бу кэрэ бэлиэ түгэнинэн эбэрдэлээн турар, кытаанах доруобуйаны, олоххо дьулууру баһарыабын!

Саха тустуутун кизн зйгэбэ дорҕоонноохтук ааттаппыт, билигин аҕа саастаах дьоммутун биһиги умнуо суохтаахпыт. Кинилэри холбур онгостон, эдэр көлүөнэни иитиэхтээхпит.

Быйыл сайын — Саха сиригэр Дагестан көңүл тустууга хамаандата кэлэн, табаарыстыы көрсүһүлэргэ кыттыбыта 60, Алексей Ермолаев эдэрдэргэ, Вячеслав Карпов уолаттарга Сэбизскэй Союус чөмпүйүөннэргэ буолбуттара — 55, Дьокуускайга Сэбизскэй Союус көңүл тустууга чөмпүйүөннэти ытыллыбыта 35 сыллара туолла. Бу кэрэ-бэлиэ түгэnnэр биһиги өрөспүүбүлүкэбит успуорка устуоруйатыгар чизстээхтик кирибиттэрэ.

Петр ПАВЛОВ.

ҮКТЭТИИ

1982 сыллаахха Борогонно ытыллыбыт дуобакка өрөспүүбүлүкэ чөмпүйүөннэтигэр гостиницага үлээннээхпин, уруккута аатырбыт тустуук Вячеслав Карпову кытары биир хоско олус тапсан олорон, надиэлэни быһа күрэхтэһиигэ кыттыбыттаахпыт. Кини оччолорго дуобат оонньуутугар сана ылларан эрэр буолан, теорияба билбэтэ-көрбөтө элбэх этэ. Онон киниэхэ күрэхтэһии былаһын тухуары иллэнсигэ эрэ түстэрбит бу күрэхтэһиигэ туһалааһа буолаарай дигэбит варианнарбын интэ-танан өйгө түһэр ғына үөрэтэ сатыырым.

Үөрүөм иһин, сороҕор уустугуран да ылар теориялары уһуннук эрдээбикэ өйүгэр тутара. Тапааннаах киһи барыга талааннаах дииллэрини, Слава бу чөмпүйүөннээх олуустабыллан оонньоон, маастарга хандыдаат нуорматын аһара толорбута. Слава кыһын биир хоско олорор олус сэргэх, бэһилэй этэ, кизнэ аайы күрэхтэһии кэнниттэн оонньообут партияларын көрдөрө ырытыһа доботторбут, атастарбыт көтөн түһэллэрэ үгэскэ кубулуйбута, сорох кизнэлэргэ элбэх ыччат мустан, хардары-таары олоххо буолуталаабыт көрдөөх түгэnnэри кэпсэтиһэн, уна-таала күлсэрбит Онон микиирдээх күрэхтэһиигэ интэриммит тыһааһыммытын

чэлмэкитик аһарынарбыт. Арай биир оннук кизнэ Слава онгостон олорон анекдоттары тардан, барыбытын быһара суох ыталаабыта. Кини хаанын хамсаппакка, дыппинийэн олорон көрөөччүлэрин күлүлэртир дьолуннаах анекдотчик эбит этэ. Изрийэ-изрийэ күлэн тобо барарбытын истэн, атын хостортон кыргыттар, уолаттар кыараһас хоспугулар симиллэ түспүттэрэ. Истээччилэр күүстээх көрдөһүүлэринэн Слава уһуннук олорбута.

Онтон уон биир чаас ааһыта: "Чэ, тарбаһыабын, бэриэмэ ыраатта, хайа, сарсын эмиз күрэхтэһиэхпит турар дим", — дигэтигэр ыалдьыттарбыт өндөйүөхчэ буолан эрдэхтэринэ, хоспугу аанын эрчимнээхтик аһа баттаан, күрэхтэһии кылаабынай судьуйата Дмитрий Сыромятников көтөн түһээт, көрдөспүтүнэн барда: «Дьэ, доботтоор! Мин кэккэлэһэ хоско сарсынны туур кумааһыларын аттара олорон, эһии күлсэргитин истэ-истэ ордук санаан издэйдим. Киһи кыһаннабына дьыала-куолу иирбэтэ-таарбата ылсан биэрбэтэбэ баар эбээт! Бу нэһиһэ бүтэн кэллим. Слава, мизэх биир эмз анекдоту баһаалыста кэпсээбэккин ээ», — дигэн турда, ону истэн ололор бэлэм сылтаах төттөрү олорунан кэбиспиттэрэ. Слава

кыкыраччы аккаастаан, көрбүтүн бары күргүөмүнэн көрдөһөн, биир анекдоту Дмитрий Васильевич бэйэтэ илии-атах буолан көмөлөһөр буоллабына кэпсээх буолла. Миитэрэй туох айылаах оннук анекдот истэргэ туһугурубута эбитэ буолла, тутта сөбүлэспитэ. Слава испиискэ хаатыгар биир тоһобону ылан иннэри кыбыта анһан баран бу таанка диэт, Миитэрэйгэ туттаран кэбистэ. Кини салгыы кэпсиир, бу остуол үрдэ кыргыһы хонуута, бэттэх диики окулала Чапайдаах Петька сыталлар. Эн дикиттэн таанкалар атаакалаан иһэллэр. Чэ, эн таанкабын сөмүлэбинэн анһан сэрми хонуутугар иллэр. Пахай таанка буолан, бар тыһаа-ууһа суох буолуо дуо? Тыһаа! Миитэрэй тобо эрэ өс кирибэбэ кириэ сүрдээх этэ. Улахан баһаы киһи сөмүлэтинэн быһкаа испиискэ хаатын таанка онгостон, кыргыһы хонуутугар иллэрэн бирили-барылыы олордо. Слава: "Дьэ, кыргыһы хонуута сизрин ситтэ. Окуола кэнниттэн Петька өндөс ғынаат хаһытыыр: Чапай! Танки идут!!! Оноу Чапай оркуй аҕай турар кэлэр уонна: "НЕТ. ЭТО КАКОЙ ТО ДУРАК СПИЧКУ ТОЛКАЕТ!" — диир.

Сонучу түмүктэн истээччилэр күлэн тобо барыттар. Дмитрий Васильевич үктэтиигэ түбэспитин сана өйдөөн, ойон турар испиискэтин хаатын

хос улаһатын дикки элээрдэн кэбиһэн баран, уһун, атахтарынан аҕыйахта атылланнаан элэс ғынан хаалбыта.

Уйбаан ПИНИГИН, дуобакка ССРС успуордун маастара, өрөспүүбүлүкэ түөрт төгүллээх чөмпүйүөнэ, Арасыйыа успуордун туйгуна, Чурапчы улуунун уонна Хадаар нэһилиэгин Бочуоттаах гражданына.

Баһааны бэлэмнээтэ Семен ЖЕНДРИНСК

— ОХРАНА ПРИРОДЫ —

На территории региона действует 120 природных пожаров

По оперативным данным Авиалесоохраны на территории Якутии действует 120 природных пожаров на общей площади, пройденной огнем 258 503 гектаров, при этом площадь активного горения составляет 387,75 гектара. За сутки возникло 3 пожара и 8 ликвидировано.

Органами управления Якутской территориальной подсистемы РСЧС проводится постоянное маневрирование сил и средств. На тушение лесных пожаров за сутки привлекалось 960 человек и 103 единицы техники.

В целях ликвидации потенциальной угрозы от лесных пожаров и для защиты населенного пункта Сватай в Среднеколымском районе задействована автотранспортная группировка регионального управления МЧС России, в составе двадцати человек. В течение суток проводились работы по расширению минерализованной полосы и тушению на северной-восточной кромке лесного пожара.

В случае ухудшения обстановки для защиты населенных пунктов от лесных пожаров на территории Республики Саха (Якутия) в готовности к применению в г. Якутск находится автотранспортная группировка Главного управления в количестве 70 человек личного состава и 9 единиц техники.

«За сутки количество пожаров уменьшилось на 245,5 гектара за счет ликвидации пожаров в зоне

обслуживания и в зоне контроля. Сложная обстановка сохраняется на территории Верхоянского, Кобяйского, Томпонского и Усть-Алданского районов, где зарегистрировано 42 очага природных пожаров. Все профилактические мероприятия по противопожарной защите населенных пунктов выполнены», — прокомментировал Павел Гарин, начальник Главного управления МЧС России по Республике Саха (Якутия).

Проводится непрерывный мониторинг задымленности в населенных пунктах региона. Центром управления в кризисных ситуациях Главного управления МЧС России по Республике Саха (Якутия) проводится моделирование и развитие приближенных пожаров по наихудшему сценарию. В связи с отсутствием на большей части умеренных осадков, и учитывая переменный ветер 5-10 м/с, существует вероятность задымления в 28 населенных пунктах на территории Верхоянского, Кобяйского, Среднеколымского, Момского, Усть-Майского, Таттинского и Томпонского районов.

В связи со сложной лесопожарной обстановкой на территории Республики, продолжает работу «Телефон доверия»: 8 (4112)-39-99-99.

Ксения РАХМАТУЛИНА,
руководитель пресс-службы
ГУ МЧС России по РС (Я).

— К 75-ЛЕТИЮ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ —

Мой прадедушка-- участник ВОВ

Война — это горе, слезы. Она постучала в каждый дом, принесла беду, затронула судьбы многих семей. Из каждой семьи ушли на фронт отцы и дети, мужья, бабушки и дедушки, братья и сестры... Тысячи людей испытали ужасные мучения, но они выстояли и победили. Победили в самой тяжелой из всех войн, перенесенных до сих пор человечеством. И живы еще те люди, которые в тяжелейших боях защищали нашу Родину. Война в их памяти всплывает самым страшным горестным воспоминанием.

Войну я видел в кино и читал в книгах. Но Великая Отечественная война не обошла стороной и нашу семью.

Мой прадедушка, **Пудов Николай Николаевич**, по маминей линии, родился в 1921 году в Чурапчинском улусе, участке Ярло села Сылан, откуда и был призван в армию в 1942 году. Участник кровопролитного боя на озере Ильмень. Числился стрелком в составе 40 отделения Лыжной бригады, в том бою получил ранение, о чем свидетельствует запись в боевой книжке от 18 марта 1943 года. Он не любил рассказывать про те страшные дни войны. С февраля 1943 — по 1945 год числился за Ленинградским, Калининским и 1-м Белорусским фронтами. Закончил войну в составе 27 Гвардейской мотострелковой бригады 1-го Белорусского фронта. Мой прадед дошел до Берлина и расписался на стене Рейхстага в мае 1945 года. После войны служил в г. Дрезден до 1946 года откуда и был демобилизован.

О его боевом пути говорят награды:

1. Медаль «За доблестный труд в Великой Отечественной Войне»;
2. Медаль «За отвагу»;
3. Медаль «За боевые заслуги» — дважды;
4. Медаль «За освобождение Варшавы»;
5. Медаль «За взятие Берлина»;
6. Медаль «За Победу над Германией в Великой Отечественной Войне 1941-1945 гг.»;
7. Медаль «Двадцать лет победы в Великой Отечественной Войне 1941-

1945г.».

В одном из боев, чтобы не сдать завоеванную высоту, рота моего деду стояла до последнего, отбивая все атаки немцев, в конце этого сражения мой прадед из всей роты остался в живых с одним казаком, где был тяжело ранен и был награжден медалью «За отвагу». Они продержались до прихода основных сил. Еще он был награжден Почетной Грамотой «Боевому товарищу Пудову Н.Н.», подписанный Генерал-полковником М.Катуковым и генерал-лейтенантом Н.Попель, которую он очень ценил и хранил. В честь 20-летия Победы над фашистской Германией мой прадед и артиллерист Г.Протодаконов были чествованы Обкомом партии ЯАССР в городе Якутске от Чурапчинского района.

После войны у себя на родине работал коневодом, женился и вырастил 5 детей, самый старший из них мой дедушка Пудов Иван Николаевич. Когда мы приезжаем к бабушке и дедушке, дед часто нам показывает фотографии и награды своего отца. Я горжусь своим прадедом, ведь он настоящий защитник отечества! И уверен, что его пример поможет мне стать достойным гражданином своего Отечества.

В 2020 году мы отмечаем 75 летнюю годовщину Победы в Великой Отечественной войне. Наш долг — сохранить историческую память о подвигах участников, ветеранов Великой Отечественной Войны и тружеников тыла. Мы все должны гордиться нашими предками, которые спасли мир от фашистского ига, отстояли независимость нашей Родины. Мы обязаны помнить, какой ценой досталась Победа, и чтить их память. Хочется верить, что в будущем не будет войны, не будут наши мамы беспокоиться за сыновей. Пусть на нашей земле будет только мир и согласие!

Артем ЕРЕМЕЕВ,
ученик 11-го класса Чурапчинской
средней школы им.И.М. Павлова.

— САНААБЫН ЭТЭБИН —

ЧУОЛКАЙДЫК БЫҔААРЫЛЛА ИЛИКТЭР

Кыайы 75 сылынан сибээстээн, өрөспүүбүлүкэ бачээтигэр Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии туһунан суруйуулар элбээтилэр. Ол эрэри сэрии кэмигэр буолбут икки улахан сабыытыалар биллэринэ диэри чуолкайдык, ыпыннырылаахтык, дын кырдьыгынан быһаарылла иликтэр.

ССРС Үрдүкү Сэбиэтин Президиумун бэс ыйын 23 күнүнээҕи Ыйаабынан сэриигэ ынырыы (мобилизация) биллэриллбитэ, ол кэинэ 14 байыаннай уокурукка 1905—1918 сс. төрөөбүттэр сэриигэ ынырыллыбытара. Ол эрэри Саха сирэ киирэр Забайкальскай байыаннай уокурукка мобилизация биллэриллбитэ. Онон 1941 с. Саха Сиригэр маассабай мобилизация ытыллар төрөтө суоҕа. Ол эрэри 1941 с. Саха сириттэн Кыһыл Армияҕа 17179 киһи ынырыллыбыта.

Мобилизация биллэриллбитэ уокуругар тоҕо сэриигэ ынырыы буолбутай? Маныаха ким да чуолкай эппиэти, быһаарыыны биэрэ илик. Историческай наука хандьыдаата, полковник П. Н. Токарев бэйэтин кинигэтигэр итинни эмиэ кыайан быһаарбатах. Мулук-халык эппиэти биэрбит: «Якутия отправки военнообязанных проводила на учебные сборы (?), так как республика под мобилизацию в соответствии Указа не подпадала». (П. Н. Токарев. История военного комиссариата Республики Саха (Якутия). Часть 1. Якутск: Бичик

2000 г. Стр 212). Кэлин ханнык Ыйаахтар тахсаннар мобилизация салҕана турбута эмиэ чуолкайдык биллибэт. Маны араастаан быһаарыахха сөп.

Ийэ дойдуну көмүскээһин — сибэтиэй эбээһинэс. Баартыа уонна бырабыыталыстыба кыра омуктары харыстыы сатаабытара даҕаны, кинилэри сэриигэ хомуйуу уонна ынырыы бара турбута. Бу болпуруос кыра омуктар, чуолгаан сахалар, сэриигэ уонна тыылга сүтүктэрэ наһаа элбэгин иһин күөрэйэн тахсар: сахалар норуот быһыытынан букатын быста, эстэ сыспылыт. Сэриигэ кыттыбылпыт эмиэ үчүгэйдээх этэ диэн биир биллиилээх учуонай бигэргэтэр этэ: «Өскөтүн сахалар сэриигэ кыттыбатахпыт буоллар, букатын үөһүллэн-мөһүллэн бүтүө этибит. Ким барыта сэниир, үүрэр-түрүйэр, тугу да сангардыбат омуктара буолуо этибит... Онто да суох националистар аатыран аһара сормоммуттун... Онон сэриигэ кыттыбылпыт үчүгэйдээх, омук быһыытынан ааппыт-суолбут үрдээбитэ».

Өрөспүүбүлүкэ биир улахан суруналыыһа: «Сахалар сэриигэ син биир тылланан бырыахтара этэ... Мобилизация онугар үчүгэйдик үлэлэппиттэрэ буоллар оборуона пуондатыгар өссө улахан кылааты киллэрээхпит этэ. Үлэ бөҕөтө туолан, кэтэх суоһу аччаабакка, дохуот мөлтөөбөккө нэһилиэнньэ ыалдьан уонна хоргуулан өлүүтэ тахсыа суоҕа этэ.

Сахалар норуот быһыытынан сүтүктүт кыра буолуо этэ, сэрии кэнниттэн эбии сайдан, эбиллэн ахсааммыт эппиэ, өлбөт-сүппэт улахан сайдыылаах норуот буолуо этибит», — диір. Этэр эттэбинэ эмиэ сөп курдук.

Профессор Ю. Д. Петров чуолкайдаабытынан, сэриигэ Саха сириттэн 65386 киһи ынырыллыбыта уонна кыттыбыта. Кинилэртэн фронтка 38415 киһи өлбүтэ. Сураҕа суох сүппүттэр, биллэринэ түбэспиттэр уонна араас биричиинэнэн дойдутарыгар төннүбэтэхтэр ахсааннара 11217 киһи этэ. Онон Саха сирэ сэриигэ барыта 49632 киһини сүтэрбитэ (Ю. Д. Петров. Нести правду о войне. Якутск: Сфера. 2015 г. стр. 72-73).

Биллэрин курдук, сэрии кэмигэр Саха сиригэр хоргуулан өлүү түбэттэ элбэх этэ. Тҕа сиригэр хоргуулан өлүү элбээтэ, дыон маассабайдык өлөн эрэр диэн биллэриилэр, араас суруктар БСК (б)П обкомугар, САССР бырабыыталыстыбатыгар киирэллэр этэ. Онон өрөспүүбүлүкэ үрдүкү салайааччылары норуот хоргуулан өлөн эрэрин билэр этилэр... Күтүөннээх дыаһалы ылбатахтара. Софтох Илья Егорович Винокуров Москвага тийиэ туруорса сатаабыта, норуотун хоргуулууттан быһаарыныа улуу үтүөлээх. Оттон БСК(б) П уобаластаабы кэммитэтин бастакы сэкирэтээрэ Ион Лукич Степаненко (бу дуоһунаска 02. 1939—08. 1943 сс. үлэлээбитэ) тоҕо кыһаллыбатай,

туох диэн өйдөөх-санаалаах позициялаах этэй? Хоргуулууну өлүүнү-сүтүүнү анаардас партийнай бэрээдэгинэн, дыссипилиинэнэн, ыйаабынан, сокуонунан, уураабынан эрэ быһаарар итэҕэс. Аны туран биир да уураахха, Ыйаахха норуоту хоргутан өлөрүү, норуот эһиннин даҕаны, эһиги былааны, оорудаҕы эрэ толорун диэн ыйыы, этии суох...

Сэрии кэмигэр Саха сирин тыатыгар Ф. Д. Никодимов бигэргэтэринэн (ГТАС сыппаралара) 48194 киһи өлбүт. Д. В. Кустуров суоттуурунан 108800 киһи өлбүт. ССРС министриэтибэтин дааннайдарынан 82256 киһи суорума суолламмыт. Профессор М. А. Тырылгин сэрии содулугар барыта 168600 киһи суох буолбута диір. Оттон профессор Ю. Д. Петров тыылга барыта 108080 киһи өлбүтүн суруйар. Кини этэринэн, Саха сирин тыатыгар сэрии саҕаланан тыатыгар 280000 киһи баар эбит, онтон 38,6 бырыһыана өлбүт. Көстөрүн курдук, сыппаралар араастар.

Сахалар сэриигэ баран кыттылары уонна тыылга хаалбыт нэһилиэнньэ хоргуулан өлүүтүн туһунан буолар буолбутун курдук сыһыаннаһы, үрдүнэн-аһыннан мүлүк курдук быһаарбыта буолуу астыннарбат. Кырдьыгы билиэххэ...

Николай СТЕПАНОВ,
үлэ бэтэрээнэ.
Дьокуускай.

— ПОЛИЦИЯ МУННУГА —

Түөкүннэртэн сэрэнин!

Билинни олох сизинэн түөкүннэр, дыону албынныыр сыалтан, араас сана нымалары тобулаллар. Ол курдук, аан дойду үрдүнэн тарбаммыт "COVID-19" дыан тизмэтин иээнник туттар буоллулар. Онуоха түөкүннэр тустаах киһиэхэ эрийэн араас өнөнү онороллорун туһунан кэлсиэхтэрин сөп. Холобур, кирэдьииттөлөөһүн болдьобун көһөрөн биэри, пособиелары, компенсациялары оноруу, авиационисти төннөрүү, волонтерство туһунан, уонна да атын тустаах киһи кыһалбатыгар сөп түбэһиннэрэн, киниэхэ ылыннарарылаахтык кэлсиэхтэрин сөп.

Манньык түгэннэ түбэспит буоллаххытына, тус бачковский каартабыт дааннайын, паролун хаһан да этимэн. Эбэтэр СМС нөһүө төлөбүрү оноруу туһунан иһитиннэри кэпсээһин, онно эппизти ылымнан.

Р.Е. АДАМОВ,

РФ ИДМ Чурапчы улуусуугар отделын участковой боломуочунайа, полиция капитана.

Чакыр нэһилиэтин Бочуоттаах олохтоо. "Арасыйыа потребкооперациятыгар үтүө суобастаах үлэтин иһин", "Потребкооперацияга 30 сыллаах энкилэ суох үлэтин иһин" бэлиэлэринэн наһараадалаабыт, потребкооперация бэтэрээнэ.

ИВАНОВА Татьяна Прокопьевна

соһуччу олохтон туораабытынан кутурбаннарын тиздэллэр:

- Тапталлаах балтыга, эдьийдэрэ Иванова Татьяна Прокопьевна олохтон туораабытынан кини дьиз кэргэнигэр, оболоругар, сизиннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр эдьийэ Евдокия Флегонтова, Чурапчыттан Николаевтар, Павловскайтан Флегонтовтар дьиз кэргэннэрэ.

- Убаастыыр киһилэрэ Иванова Татьяна Прокопьевна олохтон туораабытынан кийииттэригэр Розалия Прокопьевна, биригэ төрөөбүттэригэр, кэргэнигэр Иван Егоровичка, оболоругар, сизиннэригэр, бары аймахтарыгар Чурапчыттан, Дьоккуускайтан Ноевтар дьиз кэргэннэрэ.

- Эдьийдэрэ, балтылара Иванова Татьяна Прокопьевна олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оболоругар, сизиннэригэр, добоотторугар, үлэһиннэхтэригэр биригэ төрөөбүттэрэ И.П. Флегонтов, А.Н. Флегонтова, П.П. Флегонтов, П.П. Федорова, Р.П. Ноева дьиз кэргэннэрэ.

Астрология

ХАХАЙ

От ыйын 23 - атырдыах ыйын 1 күннэрэ. Планетата - Сатурн.

Суруйар уонна тэрийэр үлэһин дьарыктанарга улахан талааннаах. Олохун хас да сыл инниттэн былаанныыр үгэстээх. Олох ханнык да уустуктарын ааһарга кытаанах санаалаах, элбэх үбү булар дьобурдаах. Туруоруммут сыалын ситиһэргэ дьулуурдаах, эппизтинэстээх.

Атырдыах ыйын 2-12 күннэрэ. Планетата - Юпитер. Талааннаах араатар, артыс, живописец. Олоһор ситиһиллээх. Карьераны оностуу дөбөнүк кыаллар. Кириитикэни ылымнат.

Атырдыах ыйын 13-23 күннэрэ. Планетата - Марс.

Олоһор соһуччу уларыыйылар сотору-сотору буолаллар. Успуорка дьобурдаах. Байыаннай уонна политической эйгэҥэ биллэр, билиниини ылымнан сөп. Былааска тардыһылаах.

ДЬЫАЛАБАЙ КЭПСЭТИИ СИЭРЭ

1. Бэйэн тускунан мээһэ

— СЫННАЛААННА —

1. Кэпсээмэ.
2. Кэпсэтэр тизмэбин уларытыма.
3. Сэһэргэзчигин болбойон иһит.
4. Сүбэлээмэ, диагноз туруорума, кириитикэлээмэ, хайбаама.
5. Тугу этэргин эрдэттэн толкуйдуу олорума.
6. Атын дьон санаатын утарыма, болбонтото суох хаалларыма.
7. Өскөтүн сэһэргэзчигин санаатын өйдөөбөт буоллаххына, өйдүүр курдук кубулунума. Тугу өйдөөбөтөххүн чуолкайдаа.
8. Туохха наадыларын, туохтан аймаһарын, туох ыарахаттар баалларын туһунан ыйытталас. Ордух ис кирибэх ыйытылары биэр, холобур: "Итиннэ туох көрүүлээххини?"
9. Сэһэргэзчигин өйдүүргүн биллэр. Кини кэпсэтинтэн сүрүн санааларын бэйэн тылгынан хатылаан кэпсэ: "Мин сөпкө өйдөөтүм дуо, эн..."

ҮЛЭ ЭТИКИЭТЭ

Сана үлэҥэ кириэргэр хайдах таһна-салта сылдьаргынан көрсөллөр уонна сыаналыыллар. Онон сана танас атылаһаргынан умнума. Кэпсээһиннэргэр бэйэн

тускунан үтүө өйү-санааны хаалларыаххын баһарар буоллаххына, киһи болбонтотун тардыбат курдук сырыт.

Бастагы биризмэҥэ сөрү-сөпкө олорор көстүүм - лиловай, хараһа сизэрэ дьүүһүнээх дьууппалаах жакеты кэтэр буол. Хонор дьүүһүнээх көстүүм дьыалабыай киһиэхэ сатамньыта суоһун умнума.

Сана сиргэ хас да ый үлэһин баран биридэ уратылык таннаргынан көрдөрүөххүн сөп. Үлэһири тэрилтэҥэр олохсуйбут истиип сизинэн таньын.

3-4 см үрдүк хобулуктаах түүппүлэ кэтиллэрэ биһирэнэр. Хобулуга суох атаһа танһа успуордунан дьарыктанарга, сынһанарга, оттон шпилькалаах - киһэһинни биэчэрдэргэ кэтиллэрин умнума.

Бу быраабылалары айартутар куттаах үлэһит, уратытын бэлиэтиир араас симэхтэри кэтэн, ураты бүрүчүөскэлэнэн олус судургутук кэһиэн сөп, ол эрэри үлэ аага үлэ, сизэрдээхтик таннаһалара сүбэлэнэр.

Саха ыалын халандаарыттан.

Ахтабыт, саныыбыт, суохтуубут

Будьдатырдыах ыйын 13 күнүгэр педагогическай үлэ бэтэрээнэ, элбэх оҕо ийэтэ, эбэтэ, тапталлаах кэргэни **Сергеева Анна Николаевна** уһун ыарахан ырыыттан орто дойдуттан барбыта 40 хонугун туолар.

Анна Николаевна атырдыах ыйын 18 күнүгэр 1939 сыллаахха Чурапчы оройуонун Чакыр нэһилиэгэр колхуостаах дьиз кэргэннэ төрөөбүтэ. Аҕата Николай Павлович Адамов 1942 сыллаахха ыалдьан өлбүтэ. Онон ийэтэ Александра Павловна 4 оболорго аһаардаах хаалбыта. Анна оҕо сааһа сэрби ыар сылларыгар, ас-танас суох кэмгэр ааспыт. Ийэтэ Яковлев аатынан колхуоска сүөһү көрөн, ыанньыксыттан, сут-кураан дьылларга Нуотара үрөһөр тийиэ, кыра кыһылын Аннаны илдьэ баран, кыстаан кэлэр түбэлтэлэрэ бааллара. Ийэтэ кэлин уһун сылларга Чакыр балыһатыгар остуорастаан, санитарканан үлэлээн, кыра хамнас аахсан, оболорун ииппитэ.

Анна Чакыр начаалынай, Хайахсыт 7 кылаастаах оскуолаларын, 1969 сыллаахха Дирин орто оскуоланын үөрэнэн бүтэртэ, Комсомол райкомун дьаһалынан орто оскуоланы бүтэртэ оболор колхуоска үлэһин тахсар буолбуттара. Анна төрдүө буолан, Эрилик Эристин аатынан колхуос Чакыр биригээдэтин "Эбэ" ферматыгар үлэһин тахсыбыттара. Үс сыл устата ыанньыксытынан үлэлээн, "Эбэ" ыччат комсомольскай фермата оройуонна биллэр үлэһин кэлэктибинэн буолбута.

Үс сыл үлэһин баран, үс кыыс Бүлүү педучилищетыгар үөрэнэ барбыттара. Бу училищени 3 сыл үөрэнэн бүтэртэн, үлэһин Амма оройуонугар үлэһэ ананан үлэһин тийиэллэр. Анна уонна Пелагея Чабылбан начаалынай оскуолалары ананан үлэлэрин сабалыыллар. Анна икки сыл үлэһин баран, семейнэй балаһыанньатынан үөрэммит Диринин оскуолалары начаалынай кылаас

учууталынан кэлбитэ. Бу оскуолаҥа 23 сыл устата учууталынан, интэринээт иитээччитинэн, продленнай бөлөх иитээччитинэн барыта 23 сыл үлэһин баран, 1990 сыллаахха пенсияга тахсыбыта. Пенсияга тахсарыгар үлэ бэтэрээнэ мэтээлинэн наһараадалаабыта.

Анна Николаевна пенсияга тахсан да баран таах олоһортоо. Дойду үрдүнэн бүрүккэбит реформа кэмгэр дьиз кэргэннэн бааһынай хаһаайыстыбаны тэринэн, сүөһү иитэн, сыл аайы эт-үт онорон, сана тэриллит "Чурапчы" кэпэрэтиипкэ туттаран, 22 сыл устата ыанньыксытынан, сүөһү көрөөччүнэн үлэһин, оболорун үлэһэ уһуйбута, сибидэй саха аһылыгынан аһатан улаатыннарбыта.

Мин Аннаһын 1965 сыл атырдыах ыйын 3 күнүгэр олохпутун холбообуллут. Чакыр кулуубугар уруубутун онорон, дойдубут дыһун алгыстарын ылан, 55 сыл биригэ олорон, 5 оҕону күн сиригэр көрдөрөн, үлэһит дьон онортоотубут. Мин 9 сыл устата партия райкомун дьаһалынан Чурапчынан, Мугудайынан үлэһири кэмнэрбэр дьизэлэрин-уоттарын, сүөһүлэрин бэйэлэрэ көрөн олоһорбуттара. 12 миэтэрэ усталаах, 8 миэтэрэ туоралаах дьизни кыһынны тымныларга күннэ түөртэ оттор, мас-муос кыһыыр, киллэрэр, билигин санаатаахха, ыарахан эбит.

Анна оҕо сааһа сэрби, сут-кураан сылларыгар ааспыт буолан, үтүө санаанан салайтарара. Ол курдук дьизтигэр мин балтыбын Фекланы, биригэ төрөөбүт быраатын Николайы олордон, Дирин оскуоланын бүтэртэ, үлэһит буолалларыгар көмөлөспүтэ. Биригэ төрөөбүт убайын, 2 эдьийдэрин, ийэтин ыараханньык ыалдьар кэмнэригэр бэйэтэ көрөн-истэн, тийэх суолларыгар атаарбыта. Чугас ыаллара кыһалбалаах кэмнэригэр дыһуу түмэн, куруук көмөлөһөр этэ. Интэринээкэ үлэһири кэмнэригэр атын нэһиликтэр оболоро олорон үөрэнэр эгилэр. Ол иитиллээнчилэрэ билигин Анна Николаевнага үтүө сыһыаны, сүбэтин-аматын иһин иһирэх тылларынан махтана ахталлар.

Анна түбүктээх үлэһин таһынан нэһиликтэ тэриллит бэтэрээннэр хордарыгар уһун сылларга ыллаабыта. Элбэх гастролларга сылдьан сэргэхсийэн, кыайан-хотон кэлэллэрэ.

Мин Эрилик Эристин аатынан солхуоска 9 сыл дириэктэрдир кэмнэр командировкага кэлэр улуус, өрөспүүбүлүкэ эппизтээх үлэһитэрин дьизэ-уокка сылаас чэйинэн, минньигэс сахалыы аһынан көрсөр. Ыалдьыттары кытары ирэ-хоро кэпсэтин, наһараанньаларын көтөбөрө. 2016 сыллаахха ыал буолбуппут 50 сылыгар уонна мин 80 сааспын бэлиэтиирбэр СӨ Бастагы Бэрэсидьиэнэ Михаил Ефимович Николаев сылдьан, эбэрдэлээн, улахан наһараадатын туттарбыта даһаны элбэи этэр.

Биһиги дьиз кэргэннэ ыарахан куммүтүгэр тапталлаах кэргэммин, ийэбитин, эбэбитин орто дойдуттан атаарар кэммитигэр өйөбүл буолбут улуус баһылыгар Андрей Тимофеевич Ноговицынна, солбуйааччыгар Николай Иннокентьевич Аммосовка, Иннокентий Николаевич Аммосовка, Дьоккуускайга олорор чурапчылар түмсүүлэрин салайааччыгар Иван Константинович Макаровка, улуустаагы үөрэх уонна тыа хаһаайыстыбатын салалталарыгар, Дирин оскуолаларын кэпэктииптэригэр, чугас ыалларбар Мотрена Николаевна Адамоваҥа, Валентина Егоровна Адамоваҥа махтал-баһыһы тылларын аныыбыт.

Анна Николаевна олоһун 5 обото, 9 сиэнэ, 1 хос сиэнэ салгыыллар. Кини орто дойдуга кэлбит аналын чиэстээхтик толорон барда дии саныыбыт. Тапталлаах кэргэммин, ийэбитин, эбэбитин ахтабыт, суохтуубут. Быдан дьылларга быраһаай, тапталлаах кэргэним, ийэбит, эбэбит!

Кэргэнэ Семен Иванович, оболоро, кийииттэрэ, сизиннэрэ.

Ген. дириэктэр - Н.М. СТРУЧКОВА.
Кылаабынай эрдээктэр эт. - Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.
Тыа хаһаайыстыба, экономика отдела - А.М. СЛЕПЦОВ.
Кэрэспэдииснэр - М.В. ПЕТРОВА,
С.А. ЖЕНДРИНСКАЯ
Таннаһы - М.В. ПЕТРОВА.
Бэһээтээччи - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СӨ Ыраабыллыстыба, Саха Ыростуулуһун "Сахаах" Сулаарыстыбаннай автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээктэригэр.
677000, Дьоккуускай к., Ордонмидэ уул. 31, 124 каб. тел.Аҕа: (411-2) 34-30-17 e-mail: zakharovskaya@mail.ru. Российскай Федерация Россиянаҥар СӨ салалталар 2020 с. Өс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нумера - ПИ №ТУ14-00568.

Эрдээктэригэр адырыһа: 678870, Чурапчы сөл., Карл Маркс уул. 26 "а".
Телефоннэрбиг: эрдээктэр - 41-332, отделлар - 41-265, 41-358. E-mail: sanaloh@mail.ru, сайт: sanaloh.ru, telegram: @sanaloh

Бэһээкэ сааһа: № 58 (11713)
Күөмүд: 2 бч. ливс
Ахсаана 1850. Хаһыат сыаната: 15
Аһаар суһар тизмэр сааһа редактор
Издательство: Аһаар суһар тизмэр сааһа редактор
Бэһээкэ: Ордонмидэ уул. 31, 124 каб. тел.Аҕа: (411-2) 34-30-17 e-mail: zakharovskaya@mail.ru. Российскай Федерация Россиянаҥар СӨ салалталар 2020 с. Өс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нумера - ПИ №ТУ14-00568.

Хаһыат бэһээкэ бэриллэр графика: 16 х 00 м. Бэһээкэ бэрилиннэ: 16 х 00 м. "Сана олох" редакционнай-издательскай холбоһука. 10.08.2020 с. офсетка бэһээтэннэ. Тилография адырыһа: 678870, Чурапчы сөл., Карл Маркс уул. 26 "а". Индекс: ПИ864. Хаһыат наһараада иһитэ: оптуорунньука уонна бэһээтэннэ тахсар.